

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten gör inte anspråk på att ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer i landet. Information bör också sökas från andra källor.

Förenade arabemiraten – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situationen per den 30 juni 2019

I. SAMMANFATTNING

Det finns stora brister i Förenade arabemiraten vad gäller demokrati, de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer. Landet är en monarkisk federation och det emiratiska styrelseskicket saknar väsentliga demokratiska inslag. Den verkställande, och i praktiken också lagstiftande, makten utgår från de sju emiratens ledare. Den delvis demokratiskt valda församlingen, *Federal National Council*, har en rådgivande, utvärderande och rekommenderande roll.

De politiska rättigheterna i Förenade arabemiraten är starkt begränsade. Politiska partier är förbjudna och yttrande-, mötes- och föreningsfrihet saknas. Inskränkningarna har ökat sedan den arabiska våren 2011 och kritik riktas bland annat mot att landet använder sin antiterrorism- och cyberbrottslagstiftning från 2012 respektive 2014 för att lagföra politiska dissidenter och människorättsförsvarare. Rättssystemet har brister avseende oberoende, opartiskhet och transparens.

Godtyckliga frihetsberövanden och långa häktningstider förekommer, liksom rapporter om tortyr, kränkande behandling av och missförhållanden för frihetsberövade, särskilt vad avser intagna personer dömda för terrorism och brott mot den nationella säkerheten. Kroppsbestraffning är tillåtet och dödsstraff utdöms fortfarande. Sedan kriget i Jemen inleddes 2015 har kritik riktats mot landets krigföring och misstänkta brott mot folkrätten.

Icke-kvalificerade, lågavlönade migrantarbetare är en marginaliserad grupp och övergrepp av dessa arbetares rättigheter förekommer. Det s.k. *kafala*-systemet där uppehållstillståndet är kopplat till en viss arbetsgivare (sponsor) har fortfarande inte avvecklats trots omfattande lagreformer på området 2016 och 2017. Ytterligare reformer är nödvändiga och betydande brister kvarstår vad gäller implementering och uppföljning. Hushållsanställdas rättigheter är fortfarande mindre långtgående jämfört med övriga arbetstagares.

Kvinnor i Förenade arabemiraten kan inte till fullo åtnjuta de mänskliga rättigheterna. Landet tillämpar sharia för den familjerättsliga lagstiftningen och diskriminerande regler är norm. Inskränkningar kvarstår vad gäller kvinnors rättskapacitet och självbestämmande, samt kvinnors och flickors rätt till frihet från fysiskt, psykiskt och sexuellt våld. Landets ledning driver dock på för att öka kvinnors delaktighet och representation både inom politiken och näringslivet på olika nivåer. Andelen kvinnor som arbetar ökar stadigt och kvinnors tillgång till mansdominerade yrken ökar.

Religionsfriheten är garanterad i konstitutionen och samtliga trosinriktningar kan i stor utsträckning utövas fritt. Religionsfrihet råder dock inte i bredare bemärkelse. Bland annat är det förbjudet att konvertera från islam till en annan religion. Straffskalan för homosexualitet innehåller dödsstraff, fängelse, spöstraff, böter och deportering.

II. RÄTTSSTATENS PRINCIPER

Rättssäkerhet

Det finns ett federalt domstolsväsende med Högsta domstolen som sista instans. Rättsväsendet är tillförsäkrat en oberoende ställning i grundlagen. I realiteten har dock presidenten och ledarna av emiraten ett betydande inflytande över landets domstolar. Varje emirats ledare och presidenten kan till exempel ompröva domslut i samtliga typer av mål. Årligen benådar ledarna ett större antal personer, bland annat i samband med muslimska högtider.

Många domare rekryteras från andra länder och är inte emiratiska medborgare. De har tidsbegränsade förordnanden, varför de riskerar att

hamna i en beroendeställning till myndigheterna i sin yrkesutövning. Andelen emiratiska domare och åklagare ökar emellertid.

Lagen förbjuder all form av korruption. Enligt *Transparency Internationals* index för upplevd korruption rankades landet 2018 på plats 23 av 180 länder vilket innebär att landet uppfattas som det mest icke-korrupta i regionen. Viss korruption förekommer, inte sällan med ursprung i statliga aktörers inblandning i ekonomin.

Rätten till en rättvis rättegång är lagfäst för landets befolkning oavsett kön, religion eller etnicitet. Trots detta råder brister vad gäller individers rätt till en offentlig rättegång av en oberoende och opartisk domstol, lika behandling och den anklagades rätt att bli underrättad på ett språk personen förstår.

Rättegångar är vanligen offentliga, med undantag bland annat för fall som rör terrorism och nationens säkerhet. Domar både i lokala och federala domstolar kan överklagas. Det finns inga fristående ombudsmannainstitutioner. Rättegångar hålls i enlighet med gällande lag på arabiska. Tilltalade har rätt till en försvarare och tolk. Tolkar och översättning av dokument tillhandahålls inte alltid, vilket är problematiskt då majoriteten av befolkningen inte talar arabiska. Det finns rapporter om att interner tvingas skriva under dokument utan närvaro av juridiskt ombud samt på ett för den åtalade främmande språk (arabiska).

I FN:s särskilde rapportör för oberoende domare och advokaters senaste rapport om landet framfördes kritik gällande brister på oberoende, opartiskhet och transparens i rättsväsendet. Särskild kritik har riktats mot rättsliga processer gällande brott mot den nationella säkerheten. Terrorismrelaterade brott och brott som anses hota den nationella säkerheten, stabiliteten eller enigheten behandlas i Statssäkerhetsdomstolen (*State Security Court*), som är en del av den federala Högsta domstolen. Andelen anklagade för dessa brott har ökat sedan ny lagstiftning på cyberbrottsområdet (2012, 2016) och avseende anti-terrorism (2014) trädde i kraft. Rapporter om interner som helt saknar kontaktmöjligheter med omvärlden under perioder förekommer främst vad gäller personer misstänkta för brott mot den nationella säkerheten. I mars 2019 utsåg landets president två kvinnliga domare till den federala högsta domstolen. Totalt i landet finns det fyra kvinnliga

domare, två kvinnliga statliga åklagare, samt 17 kvinnliga assisterande åklagare och vigsselförrättare.

Landet återfinns på plats 32 av 126 länder på *World Justice Projects* rättsstatsindex för 2019.

Straffrihet och ansvarsutkrävande

Enligt Förenade arabemiratens konstitution har ledamöter i det federala nationella rådet (*Federal National Council*, FNC) immunitet men endast under församlingens sessioner. Den kan upphävas av församlingen om straffrättsligt åtal väckts mot en ledamot. Det saknas information om förekomsten av straffrihet och om ansvarsutkrävande av offentliga tjänstemän. Det finns inte heller tillförlitlig information om i vilken utsträckning brott begångna till exempel av polis eller inom kriminalvård utreds och beivras.

III. DEMOKRATI

De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Det emiratiska styrelseskicket grundas fortsatt på traditionella strukturer och värderingar. All verkställande och lagstiftande makt utgår i praktiken från det federala högsta styrande rådet (*Federal Supreme Council*, FSC) som består av de sju emiratens ledare. FSC utser en president och en vicepresident. Presidenten utser premiärministern, som i sin tur utser regeringen.

FNC har en rådgivande, utvärderande och rekommenderande roll. I december 2006 hölls det första valet till FNC. Rådet består av 40 ledamöter som fördelas proportionerligt mellan de olika emiraternas storlek. Hälften av de 40 ledamöterna väljs av en begränsad krets av emiratiska medborgare, som utsetts av en nationell valkommitté (NEC) och den andra hälften utses av ledarna. Mandatperioden är fyra år. Politiska partier är förbjudna och kandidaterna är därför icke-partianslutna.

Antalet emiratiska medborgare som är röstberättigade har ökat sedan valen 2011 och 2015. I 2019 års val kunde 337 738 personer rösta, vilket är cirka en fjärdedel av den emiratiska befolkningen. År 2011 var cirka en tiondel av emiratierna röstberättigade. Utvidgningen av rösträtten innebär

att det finns en större andel kvinnor och yngre personer som nu är röstberättigade.

Kvinnors politiska representation och deltagande har ökat. Kvinnor utgör numera 50 procent av de röstberättigade och antalet kvinnor som kandiderar till FNC fortsätter att stiga. I ett presidentdekret från november 2018 stipuleras att kvinnor ska utgöra minst 50 procent av FNC. År 2015 låg siffran på 22 procent. Kvinnor utgjorde cirka 36 procent av de knappt 500 kandidaterna vid 2019 års val.

Det civila samhällets utrymme

Det civila samhället i landet är starkt begränsat och verkar i en kontrollerad miljö. Alla icke-statliga organisationer skall enligt lag registreras genom ministeriet för samhällsutveckling. De icke-statliga organisationer som tillåts registrera sig i landet är opolitiska och håller sig i linje med landets inrikes- och utrikespolitiska agenda. Det finns cirka 200 registrerade frivilligorganisationer som bedriver verksamhet med fokus på områden som kultur, välgörenhet, miljö samt rättigheter för barn och kvinnor. Dessa finansieras och kontrolleras i olika grader av staten.

The Emirates Association for Human Rights (EHRA) registrerades 2006. Organisationen är statligt finansierad och samtliga medlemmar har nära band till regeringen. Organisationen fokuserar på bland annat arbetsvillkor, statslösa personers situation och förhållanden i landets fängelser. I december 2017 lanserades *The Emirates Centre for Human Rights Studies* (ECHRS) vars syfte är att främja de mänskliga rättigheterna bland annat genom att utbilda emiratier på området. Inga internationella organisationer för de mänskliga rättigheterna har rätt att etablera sig i landet, och företrädare för dessa tillåts besöka landet endast i mycket begränsad omfattning. Emiratiska frivilligorganisationer måste söka tillstånd från regeringen för att delta i evenemang, både i och utanför landet.

IV. MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Enligt artikel 26 i konstitutionen är tortyr, liksom grym, omänsklig och förnedrande behandling och bestraffning förbjudet. Förekomsten av tortyr och ofrivilliga försvinnanden är ett problem vad avser personer dömda för terrorism och brott mot den nationella säkerheten.

Kränkningar mot de mänskliga rättigheterna har uppmärksammats i samband med landets krigföring i Jemen, liksom anklagelser om kränkningar av den humanitära rätten utförda av den saudileda koalitionen som Förenade Arabemiraten ingår i. Vad gäller de mänskliga rättigheterna har särskilt uppmärksammats fall av godtycklig häktning och frihetsberövande, tortyr och annan liknande behandling samt ofrivilliga försvinnanden.

Sexuella relationer och graviditet utanför äktenskapet är förbjudet i lag och bestraffas med fängelse och i vissa fall deportering. Prostitution är förbjudet enligt lag, men förekommer. Landet är såväl ett destinations- som transitland för människohandel. Den emiratiska regeringen anses sätta frågan om människohandel högt på agendan. Nya lagar har antagits men ytterligare ansträngningar efterlyses.

Inga fall av utomrättsliga, godtyckliga eller summariska avrättningar i landet har rapporterats. Inga uppgifter förekommer om av statsmakten sanktionerade politiska mord eller avrättningar utan föregående rättsliga förfaranden. Kroppsbestraffning, såsom spöstraff, kan utdömas för vissa brott, som till exempel prostitution, sexuella relationer utanför äktenskapet och alkohol- och narkotikarelaterade brott.

Fängelserna anses överlag uppfylla internationell minimistandard både för män och kvinnor men rapporter förekommer om överbeläggning, isolering och otillräcklig sjukvård för frihetsberövade. Situationen i häkten är sämre och uppgifter förekommer om svåra förhållanden samt långa häktningstider.

Dödsstraff

Dödsstraff utdöms och de senaste tio åren har sex dödsdomar verkställts. Den senast verkställda dödsdomen ägde rum i Dubai i november 2017 då

en jordansk man avrättades för våldtäkt och mord på ett barn 2016. I emiratet Sharjah dömdes i april 2019 åtta nigerianska män till döden för väpnat rån.

Dödsdomar kan överklagas till den federala Högsta domstolen. Möjlighet finns också att begära nåd hos ledaren för det emirat där brottet begåtts och hos landets president. Flera dödsdomar har omvandlats till livstidsstraff. Enligt gällande lagstiftning kan den drabbades familj benåda den dödsdömda genom att gärningsmannen eller dennes familj ger ekonomisk kompensation i form av så kallade blodspengar. Det finns inga säkra uppgifter om hur många personer som har dömts till dödsstraff.

Rätten till frihet och personlig säkerhet

Lagen förbjuder godtyckliga frihetsberövanden. Förekomsten av inofficiella häkten, godtyckliga frihetsberövanden, restriktioner för gripna och häktade, samt frågan om långa häktningstider lyftes under landets granskning 2018 av FN:s universella granskningsmekanism (UPR) och har uppmärksammats av internationella organisationer som *Human Rights Watch*. Kritiken berör främst personer som misstänks för brott mot den nationella säkerheten. Det förekommer uppmärksammade fall där individer dömda för terrorism eller brott mot den nationella säkerheten hållits frihetsberövade, trots att de har avtjänat sina fängelsestraff. Ibland flyttas personer, efter det att strafftiden är slut, till ett så kallat rådgivningscenter (*Counselling center*) som enligt lagstiftningen mot terrorism kan användas för personer, som anses utgöra ett hot mot den nationella säkerheten och som anses behöva vägledning.

Regeringen tillåter i allmänhet konsulära besök i landets fängelser av utländska beskickningar i fall som gäller ländernas egna medborgare. Utländska beskickningar får i regel information om att deras medborgare är frihetsberövade.

Regeringen får återkalla medborgarskap i fall av kriminella eller politiskt provokativa handlingar. Konstitutionen förbjuder påtvingad exil.

Yttrande-, press- och informationsfrihet, inklusive på internet

Yttrandefrihet garanteras i konstitutionen, men allvarliga och omfattande kränkningar förekommer. En federal lag från 1980 förbjuder all form av

kritik av regeringen, av landets ledare, av islam eller sådant som kan uppmuntra till social oro eller strider mot allmän moral. Brott bestraffas med böter eller fängelse. Enskilda och media tillämpar omfattande självcensur.

Cyberbrotts- (2012, 2016) och antiterrorismlagstiftningen (2014) används för att inskränka yttrande- och föreningsfriheten och för att lagföra personer som kritiserar styrelseskicket och landets ledare, till exempel politiska dissidenter och människorättsförsvarare. *Internationella teleunionen* (ITU) uppskattar att över 96 procent av befolkningen har tillgång till internet. Friheten på nätet är dock begränsad och staten blockerar genom två delvis statsägda internetleverantörer tillgång till vissa hemsidor, som innehåller material som anses stötande mot islamiska värderingar, kritiserar regeringen, uppmanar till våldshandlingar eller har politiska budskap som bedöms olämpliga.

Den nationella radion och televisionen är statsägd. Härutöver finns ett brett utbud av privatägda och internationella radio- och tv-kanaler. Det federala nationella medierådet (*National Media Council*, NMC), vars medlemmar utses av presidenten, övervakar nationell och internationell media och censurerar innehåll. Medier utövar också självcensur. Landet rankades 2019 på plats 133 av 180 länder (plats 119 år 2017) i *Reportrar utan gränsers* årliga pressfrihetsindex.

Regelverket vad gäller NMC:s mandat uppdateras kontinuerligt och 2018 utökades detta med tydliga riktlinjer för användningen av och sponsring på sociala medier. Så kallade influencers på sociala medier måste ansöka om licens från NMC om de erhåller betalning för att marknadsföra varor och tjänster.

Enligt lagstiftning från 2016 kan den som använder en bedräglig VPN-adress dömas till fängelsestraff, höga böter eller bådadera. Sociala fora som Facebook, snabbmeddelandetjänster och bloggar övervakas delvis och utövare praktiserar självcensur. Skype och Facetime kan ej användas.

Rätten till mötes- och föreningsfrihet

Mötes- och föreningsfriheten är starkt begränsad. För organiserade offentliga sammankomster, liksom för frivilligorganisationer, kräver lagen ett statligt utfärdat tillstånd från ministeriet för samhällsutveckling.

Hotell och andra företag som står värd för evenemang har skyldighet att kontrollera att tillstånd finns. I Abu Dhabi krävs ett tillstånd från turism- och kulturmyndigheten för att ordna en konferens, utställning eller möte. Myndigheten kräver information om tema och talare. Myndigheter ingriper dock sällan om en sammankomst saknar tillstånd och är icke-politisk.

Landet har inte ratificerat Internationella arbetsorganisationens (ILO) konventioner som säkerställer föreningsfriheten och enligt emiratisk strafflagstiftning är det förbjudet att grunda och gå med i en fackförening. Personer som motsätter sig detta riskerar att bötfällas och/eller deporteras.

Religions- och övertygelsefrihet

Religionsfriheten är garanterad i konstitutionen och rätten att utöva olika trosinriktningar är inskriven i konstitutionen. Iakttagandet av olika religiösa sedvänjor tillåts och i landet återfinns moskéer, kyrkor och tempel. Frågan är prioriterad och sedan 2016 finns en minister för tolerans som ska bidra till att utplåna ideologisk, kulturell och religiös intolerans. Enligt en anti-diskrimineringslag som antogs 2015 är all form av diskriminering baserad på bland annat religion, etnicitet eller klasstillhörighet förbjuden.

Det är dock inte tillåtet för andra religioner än islam att ägna sig åt missionerande verksamhet; straffskalan föreskriver fängelse i upp till fem år. I skolor och på lärosäten förekommer kontroll av vad som lärs ut om religion och vilka böcker som finns tillgängliga. Däremot finns litteratur med religiöst, icke-islamiskt innehåll öppet till försäljning. Att konvertera från islam är enligt islamisk lag (sharia) formellt belagt med dödsstraff, men det finns inga kända fall där detta utdömts. Riktlinjer för och kontroll av de budskap som kommuniceras via landets moskéer förekommer. Hos regeringen finns en stor oro för politisk radikal islamism, som ökat efter den arabiska våren 2011.

V. EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

Rätten till arbete, rättvisa arbetsvillkor och relaterade frågor

Förenade arabemiraten har ratificerat nio ILO-konventioner, varav sex av de åtta centrala konventionerna om icke-diskriminering i arbetslivet (nummer 100 och 111), förbud mot tvångsarbete (29 och 105) och förbud mot barnarbete (138 och 182). Minimialdern för att arbeta är 15 år och särskilda regelverk finns för arbetstagare mellan 15 och 18 år. Alla former av tvångsarbete är förbjudet enligt lag men förekommer i praktiken. Landet har inte ratificerat ILO:s konvention till skydd för hushållsanställda från 2011 (No. 189).

Den nya arbetsrättslagstiftningen som trädde ikraft den 1 januari 2016 syftade till att ge ökat skydd åt lågavlönade migrantarbetare inom främst industri- och byggbranschen. Genom tre nya lagar har förbättringar skett beträffande anställningstrygghet, bostadsvillkor, ledighet, vilopauser och sjukvård. Den 26 september 2017 trädde en särskild lag inriktad på att säkerställa hushållsanställdas rättigheter i kraft. Lagen ökar skyddet för hushållsarbete i linje med 2016 års lagstiftning.

Trots insatser för att förbättra villkoren rapporteras fortsatta problem. Enskilda arbetsgivare lever inte upp till regelverken och migrantarbetare är sårbara för att bli utsatta för tvångsarbete. Rapporter om undermåliga arbetsvillkor fortsätter, trots omfattande reformer, och inkluderar mycket låga löner, långa och oreglerade arbetstider, samt att arbetare blir nekade ledig tid trots att det är reglerat i lag. Sena eller uteblivna löneutbetalningar är ett återkommande problem, liksom övergrepp kopplade till *kafala*-systemet, som att arbetsgivare konfiskerar arbetstagares pass trots att detta är förbjudet. Icke-kvalificerad, lågavlönad arbetskraft befinner sig inte sällan i en beroendeställning till arbetsgivaren (sponsorn), medan relationen för mer kvalificerade arbetstagare med arbetsgivaren är mer jämbördig.

Flera av de viktiga reformer som genomfördes 2016, till exempel möjligheten att byta arbetsgivare (sponsor) om denna inte säkerställer arbetstagarens rättigheter gäller inte för hushållsanställda. Hushållsanställda har enligt huvudregeln inte rätt att avsluta sina kontrakt utan arbetsgivarens medgivande. Om arbetstagaren ändå väljer att inte

fullfölja kontraktet måste arbetsgivaren kompenseras ekonomiskt och i vissa fall måste böter betalas, vilket i realiteten är svårt för många hushållsanställda. De riskerar också att förlora sitt arbetstillstånd.

Uppgifterna om antalet hushållsanställda varierar mellan 146 000 och 300 000. Denna grupp har varit, och är fortfarande, en av de mest marginaliserade då exploateringen ofta sker i den privata sfären och är således dold. Låga löner och hårda arbetsvillkor, samt begränsningar av personers rörelsefrihet (till exempel inlåsning i bostaden) och fysiska eller sexuella övergrepp har bland annat lyfts i UPR. Hushållsanställda bedöms ha svårt att få upprättelse via de officiella kanaler som finns.

Diskriminering av utländsk arbetskraft förekommer. Enligt det så kallade emiratiseringsprogrammet ska till exempel emiratier ha högre lön än icke-emiratier för samma arbete. Om arbetsgivare underlåter att följa reglerna kan böter utdömas. Beroende på arbetstagarens nationalitet finns det olika lönetak, som inte får överskridas.

Rätten till bästa uppnåeliga fysiska och mentala hälsa

Förenade arabemiraten har ett modernt, offentligt finansierat sjukvårdssystem som håller god standard samt flera privata sjukhus av hög standard. Emiratier har rätt till fri sjukvård. Sjukvårdsförsäkring är obligatorisk för samtliga utländska medborgare bosatta i landet. Arbetsgivare är skyldiga att tillhandahålla sjukvårdsförsäkring för anställda på alla kompetensnivåer. Hälsoområdet regleras både federalt och i de olika emiraten. Hälsosektorns andel av statens budget uppgick 2018 till 8,7 procent.

Medellivslängden i landet är enligt statistik från Världsbanken 2019 79,2 år för kvinnor och 77,2 år för män. Mödra- och spädbarnsdödlighet är relativt låg; sex mödrar per 100 000 levande födda barn respektive 7,8 barn per 1000 födda barn. Födelseetal är 1,8 barn och vaccineringsgraden är 97 procent. Omkring 77 procent av alla dödsfall kan härledas till icke-smittsamma sjukdomar.

Förekomsten av hiv i landet bedöms vara låg. Obligatoriskt hiv- och tuberkulostest krävs för att erhålla arbetstillstånd. Sjukvårdsinrättningar är ålagda att informera myndigheter vid upptäckt smitta och icke-medborgare riskerar deportering.

Det finns ingen lag som förbjuder kvinnlig könsstympning och uppgifter om att det förekommer finns (tillförlitlig statistik saknas).

Hälsoministeriet har dock utfärdat ett förbud för sjukhus och kliniker att utföra ingreppet. Abort är förbjudet i lag, men undantag kan göras av medicinska skäl. Preventivmedel och vård för gravida finns främst för gifta kvinnor. Att vara gravid utanför äktenskapet är förbjudet och sjukvårdsinrättningar är skyldiga att rapportera fall till myndigheterna. Rapporter om gravida kvinnor som låsts fast med handbojor under förlossningen förekommer.

Rätten till utbildning

Enligt FN:s utvecklingsprogram (UNDP) är läs- och skrivkunnigheten för personer mellan 15 och 24 år 99 procent och andel barn i grundskola anges till 98 procent. Emirater har rätt till kostnadsfri offentlig skolgång och universitetsutbildning. Emiratiska kvinnor och män har samma rätt till utbildning. Grundskola upp till nionde klass är obligatorisk för samtliga barn i landet men uppgifter förekommer att ett mindre antal barn till migranter inte går i skolan.

Utländska barn har inte tillgång till de offentliga skolorna, med undantag för landsbygden där privatskolor saknas. Barn till utländska medborgare kan ges fri skolgång i offentliga skolor om de får över 90 procent rätt på antagningsprov, vilka dock endast ges på arabiska.

Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet

Förenade arabemiraten rankades 2018 på plats 34 av 189 länder i UNDP:s index över mänsklig utveckling. Landet är idag en alltmer diversifierad ekonomi och har snabbt utvecklats till en välfärdsstat. Emiratierna, landets medborgare, utgör drygt 10 procent av den totala befolkningen om cirka 9,8 miljoner, och har en hög levnadsstandard. Landets bruttonationalprodukt per capita, 72 180 amerikanska dollar 2018 enligt IMF, är den näst högsta i regionen och sjunde högsta globalt.

VI. RÄTTEN ATT INTE UTSÄTTAS FÖR DISKRIMINERING

Kvinnors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna

I landets konstitution samt den diskrimineringslagstiftning som antogs 2015 ingår inte kön som diskrimineringsgrund. Enligt gällande

familjerättslig lagstiftning åtnjuter inte kvinnor och män samma rättigheter utan ”kompletterande rättigheter”. Detta innebär i korthet att en kvinna förlorar en del av sina rättigheter till en manlig förmyndare (far eller make), som hon enligt lag är skyldig att lyda. Detta innebär en begränsning av kvinnors rörelsefrihet och självbestämmande. I praktiken innebär detta också att kvinnor måste ha tillstånd av en förmyndare för att gifta sig och resa. Kvinnor förväntas lyda sin man i äktenskapet för att inte förlora sitt underhåll.

En son ärver dubbelt så mycket som en dotter. Män tillåts ha upp till fyra hustrur (motsatt förhållande gäller inte) vilket dock är allt mindre vanligt. Muslimska kvinnor förbjuds att gifta sig med icke-muslimer och en emiratisk kvinna har (till skillnad från en emiratisk man) inte rätt att föra över sin nationalitet till sin make eller sina barn. Vid skilsmässa får kvinnan normalt vårdnaden av döttrar tills de når 13 år och av söner tills de når 11 år. Kvinnan kan i vissa fall i domstol kräva förlängd vårdnad men förlorar vårdnaden av barnen om hon gifter om sig.

Kvinnor kan till skillnad från män inte skilja sig utan en domares tillstånd. Specifika skäl krävs, till exempel bristande försörjning eller allvarligt fysisk eller psykiskt lidande. Rätten att skilja sig kan också delegeras till kvinnan i ett äktenskapskontrakt eller genom en så kallad *kbula*. Det vill säga att kvinnan, när hon saknar specifika skäl, avsäger sig alla sina ekonomiska rättigheter i utbyte mot en skilsmässa.

Lagstiftningen begränsar kvinnans rätt att arbeta. Mannens godkännande krävs i realiteten. Systemet har kritiserats internationellt, bland annat i FN:s kommitté för avskaffande av diskriminering av kvinnor (CEDAW).

Kvinnor har lika rätt till utbildning som män. Fler flickor än pojkar avslutar gymnasiet och över 70 procent av studenterna vid universiteten är kvinnor. Frivillig kvinnlig värnplikt infördes 2015.

Kvinnors deltagande på arbetsmarknaden har ökat på alla nivåer. Andelen kvinnor som nu deltar på arbetsmarknaden har ökat kraftigt sedan 90-talet. Siffran ligger idag runt 52 procent. Enligt ILO är cirka 15 procent av de som befinner sig på högre nivå eller på chefsnivå kvinnor. 2012 blev det obligatoriskt för företag och myndigheter att inkludera kvinnor i sina

styrelser. Enligt lag ska män och kvinnor ha lika lön för lika arbete. Betydande skillnader finns dock mellan könen.

Kvinnors politiska deltagande har ökat. 2015 utsågs en kvinnlig talman av FNC och i ett presidentdekret från november 2018 stipuleras att kvinnor efter valet hösten 2019 ska utgöra 50 procent av FNC. I oktober 2019 valdes sju kvinnor till FNC. Nio av 32 ministrar i den federala regeringen är kvinnor medan de olika emiratens regeringar generellt är helt manliga.

Emiratisk lag skyddar kvinnor som utsätts för trakasserier och övergrepp men av sociala och kulturella skäl begränsas dess effektivitet. Kvinnor som har utsatts för våld av män har svårt att göra anmälningar då de både riskerar stigmatisering och att motarbetas av polismyndigheter när de lämnar en anmälan. Våldtäkt är straffbart, men med anledning av en hög bevisröskel finns få fällande domar. I vissa fall är våldtäkt belagt med dödsstraff, men inga uppgifter finns om att detta utdömts. Det finns fall där våldtäktsoffer häktats och ställts inför rätta, eller vad gäller utländska medborgare, deporterats.

En FN-kommitté knuten till CEDAW har uppmanat Förenade Arabemiraten att stärka sin lagstiftning vad gäller våld mot kvinnor och flickor. Våld i hemmet och inomäktenskapliga våldtäkter är inte uttryckligen kriminaliserat. Kommittén har också uttryckt oro för att ett existerande förbud mot sexuella relationer utanför äktenskapet ökar risken för våld mot kvinnor och ökar sårbarheten hos kvinnor som utsatts för människohandel eller arbetar som prostituerade. Särskilda härbärgen och kvinnojouren, drivna och finansierade genom statliga som privata initiativ, finns för utsatta kvinnor och deras barn.

Barnets rättigheter

I april 2016 antogs en ny lag för att stärka barnets rättigheter. Lagen skyddar barn mot försummelse, exploatering, och fysisk och psykologisk misshandel. Utöver föräldrar kan bland andra sjukvårdspersonal och lärare hållas ansvariga. Misstänkta fall måste rapporteras till myndigheter. Särskilda härbärgen har upprättats för barn som utsatts för misshandel eller sexuell exploatering. Sexuellt umgänge med barn under 14 år kan bestraffas med livstidsfängelse. Regeringen har under senare år drivit

kampanjer för att öka medvetenheten om lagen och om barnens rättigheter.

Enligt lag är det förbjudet att anställa barn under 15 år och det finns särskilda regelverk för anställning av barn mellan 15 och 18 år. Straffbarhetsåldern i landet är endast sju år. Det finns ett ännu inte antaget lagförslag att höja gränsen till tio år. Personer under 18 år som begår brott lagförs i särskilda domstolar och omhändertas vid anstalter där skolgång erbjuds. Det är ovanligt att barn under 13 år lagförs. Dödsstraff utdöms inte för personer under 18 år. Minderåriga rekryteras inte till landets väpnade styrkor.

Barn till en emiratisk mor och utländsk far hade fram till 2011 inte rätt till emiratiskt medborgarskap, eftersom medborgarskap automatiskt bara överförs från fadern. En förordning från 2011 ger dock barnen rätt att vid 18 års ålder ansöka om medborgarskap i Förenade arabemiraten, eller att fortsatt behålla faderns.

Kriminaliseringen av sexuella relationer utanför äktenskapet förhindrar registreringen av barn som fötts utanför äktenskapet. Det begränsar tillgången till skolgång och till resedokument.

Äktenskap får inte ingås före 18 års ålder men en domare kan ge tillåtelse att ingå äktenskap tidigare.

Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Enligt konstitutionen ska samtliga invånare i landet ha samma rättigheter men betydande skillnader finns mellan emiratier och icke-medborgare. Befolkningsmajoriteten består av utländska medborgare, med stora grupper från bland annat Indien, Pakistan och Filippinerna. Generellt har emiratiska medborgare en privilegierad ställning och lågavlönade migrantarbetare en mycket sämre levnadsstandard. Skillnader finns avseende löner och möjligheten till utbildning, bostäder och sjukvård.

Antalet statslösa araber, så kallade bidooner, i Förenade arabemiraten är svåruppskattat. Officiellt anges siffran till omkring 10 000, men uppgifter finns om att det handlar om mellan 20 000 och 100 000. Majoriteten av dessa är statslösa då de av olika skäl inte ansökte om, eller erhöll,

medborgarskap när landet grundades 1971. Bidooner har rätt att stanna i landet, men givet avsaknaden av legal status och identitetshandlingar utsätts de för diskriminering, i form av bristande tillgång till arbete, utbildning och sjukvård samt har begränsad rörlighet. Sedan 2008 pågår en naturaliseringsprocess och statslösa ges möjlighet att ansöka om medborgarskap. Förenade arabemiraten har sedan 2008 köpt medborgarskap i Komorerna till ett antal statslösa.

Hbtq-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter

Könsöverskridande uttryck är kriminaliserade och det förekommer att utländska transpersoner deporteras. Homosexualitet är ett tabubelagt ämne och diskuteras sällan offentligt.

Allt sexuellt umgänge utanför heterosexuella äktenskap är förbjuden enligt lag. Straffskalan för homosexualitet innehåller dödsstraff, fängelse, spöstraff, böter och deportering. Språkvalet i strafflagstiftningen är dock tvetydig och det är oklart om dödsstraff kan utdömas för frivilligt homosexuellt umgänge.

I september 2016 antog regeringen en lag som ger läkare rätt att genomföra könskorrigering, men endast vad gäller personer vars ”könstillhörighet är oklar och vars fysiska drag inte motsvarar de psykologiska, biologiska eller genetiska”. Om könskorrigering utförs utan att dessa kriterier är uppfyllda kan läkaren straffas med upp till 10 års fängelse. I december 2018 nekades tre emiratiska transpersoner i Abu Dhabi som genomgått könskorrigering operationer utomlands möjligheten att byta namn och juridiskt kön på officiella dokument.

Flyktingars och migranternas rättigheter

Förenade arabemiraten är inte part till 1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning. Landet har ingen reglerad policy för att ta emot flyktingar eller någon lagstiftning gällande asylsökande. Mottagande sker på ad hoc-basis och enligt de lagar som gäller för migranter i allmänhet. FN:s flyktingkommissarie (UNHCR) har kontor i Abu Dhabi och Dubai och arbetar med migrations- och rättsvårdande myndigheter. Enligt officiell statistik för 2018 var 7 663 individer registrerade av UNHCR som särskilt utsatta personer, varav 95 procent var syrier och irakier. Dessa är dock endast en mindre del av de cirka 250 000 syrier och

100 00 irakier som lever i landet. Regeringen tillhandahåller stöd från fall till fall, ofta efter ingripande av UNHCR.

Det förekommer att myndigheter tar personer på flykt i förvar på interneringscenter eller på flygplatser i väntan på bosättning i tredje land. Uppgifter finns om att Förenade arabemiraten – i strid med konstitutionen – utvisar personer till länder där de kan komma att utsättas för förföljelse. UNHCR har välkomnat ett beslut från juli 2018 om amnesti för medborgare från krigsdrabbade länder, främst personer från Syrien, Irak och Jemen, som överskridit sina visum. Dessa slipper betala böter och tillåts ansöka om nya visum för ytterligare ett år.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

År 2006 antogs en ny lag i syfte att förbättra levnadsförhållandena för personer med funktionsnedsättning. Lagen förbjuder diskriminering och stipulerar att en specifik kvot av arbetstillfällen inom såväl den statliga som privata sektorn ska gå till personer med funktionsnedsättning. Enligt lagen ska personer med funktionsnedsättning ha lika rätt i landets skolor och lärosäten och detta ges i stor utsträckning. Personer med funktionsnedsättning ska även få förbättrad tillgång till offentliga platser och byggnader.

Det finns ett trettiotal centra för barn med funktionsnedsättning i landet. Härutöver finns ett antal centra för yrkesutbildning och vård av vuxna med funktionsnedsättning. I mars 2019 stod Förenade arabemiraten värd för *Special Olympics World Summer Games*, en internationell tävling för personer med kognitiv funktionsnedsättning.

VII. EXEMPEL PÅ SVENSKT OCH INTERNATIONELLT ARBETE RÖRANDE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER, DEMOKRATI OCH RÄTTSSSTATENS PRINCIPER I LANDET

Sverige har inget formaliserat samarbete med Förenade arabemiraten avseende situationen för de mänskliga rättigheterna i landet. EU:s utrikestjänst och Förenade arabemiraten håller sedan 2013 informella arbetsgruppsmöten om de mänskliga rättigheterna en till två gånger per år. Det senaste mötet, det åttonde i ordningen, ägde rum i juli 2018 i Abu Dhabi. Den svenska ambassaden och andra EU-ambassader i Abu Dhabi samarbetar med EU-delegationen avseende individuella fall och andra

frågor rörande de mänskliga rättigheterna. Regeringens demokratiseringsarbete, som går ut på att Sverige i alla sammanhang ska stå upp för demokratiska principer, arbeta för att stärka demokratin och uttrycka kritik när den brister, genomförs också i Förenade arabemiraten.

Inga internationella organisationer för de mänskliga rättigheterna har rätt att etablera sig i Förenade arabemiraten, och företrädare för dessa tillåts endast besöka landet i begränsad omfattning. FN:s flyktingkommissarie (UNHCR) och FN:s organ för kvinnors rättigheter (UN Women) finns representerade i landet.

Den senaste granskningen av Förenade arabemiraten i UPR ägde rum i januari 2018. Sverige gav följande sex rekommendationer: att införa minimilöner och reglerade arbetstimmar för arbetare; att fortsätta försöken att säkerställa arbetsgivares respekt för arbetstagares sociala och kulturella rättigheter; att vidta åtgärder för att migrantarbetares ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter respekteras fullt ut; att genom lag befästa skyddet för yttrandefrihet på internet; att vidta åtgärder mot diskriminering baserat på sexuell orientering samt överväga att avskaffa lagstiftning mot kroppsstraff och anpassa lagen till att uppfylla de mänskliga rättigheterna. Förenade arabemiraten accepterade rekommendationen om yttrandefrihet och att fortsätta säkerställa arbetsgivarens respekt för arbetstagares sociala och kulturella rättigheter. Resterande rekommendationer noterades.

VIII. RATIFICERING AV CENTRALA KONVENTIONER OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Förenade arabemiraten är inte part till internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (*International Covenant on Civil and Political Rights*, ICCPR), det fakultativa protokollet om enskild klagorätt eller det fakultativa protokollet om avskaffandet av dödsstraffet.

Förenade arabemiraten är inte part till internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (*International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights*, ICESCR) och det fakultativa protokollet om enskild klagorätt.

Internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering (*International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination*, ICERD) ratificerades år 1974.

Konventionen om avskaffandet av all slags diskriminering mot kvinnor (*Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*, CEDAW) ratificerades år 2004. Förenade arabemiraten är inte part till det fakultativa protokollet om enskild klagorätt. Omfattande reservationer har gjorts för sharias företräde.

Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, (*Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*, CAT) ratificerades år 2012. Förenade arabemiraten är inte part till det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr.

Konventionen om barnets rättigheter, (*Convention on the Rights of the Child*, CRC) ratificerades år 1997. Förenade arabemiraten är inte part till det fakultativa protokollet om indragning av barn i väpnade konflikter. Det fakultativa protokollet om försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi ratificerades år 2016.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (*Convention on the Rights of Persons with Disabilities*, CRPD) ratificerades år 2010.

Internationella konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden (*International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance*, ICED) har inte ratificerats.

Förenade arabemiraten är inte part till 1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning (*Convention Relating to the Status of Refugees, 1951 Refugee Convention*) och det tillhörande protokollet.

Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen (*Rome Statute of the International Criminal Court*) undertecknades år 2000 men har inte ratificerats.

Regionala instrument

Arabiska stadgan för de mänskliga rättigheterna (*Arab Charter on Human Rights*, ACHR) ratificerades år 2008.